

UVODNA RIJEČ

Drage kolegice i kolege, drage čitateljice i čitatelji vašeg i našeg Probacijskog biltena izuzetna mi je čast i zadovoljstvo uvodno vam se obratiti i u ovogodišnjem biltenu. Pisanje uvodne riječi za Bilten neminovno me potiče da se osvrnem na sve ono što se u našoj probacijskoj službi događalo u godini na izmaku. Prelistavam stranicu Ministarstva pravosuđa i uprave i pretražujem sadržaje koje smo na njoj objavili, pretražujem svoje dokumente kako bi u njima također našao podatke o onome što smo radili a nismo objavili i kada sve to pregledam složim sliku 2013. godine. Za nju mogu reći da je, što se tiče probacijske službe,

bila izuzetno uspješna. Osim što smo uspješno izvršili veliki broj probacijskih predmeta, realizirali smo i veliki broj projektnih aktivnosti kojima smo stvorili preduvjete za još bolji i kvalitetniji rad probacijske službe. Tijekom ove godine uspješno smo priveli kraju dva projekta financirana iz Europskog socijalnog fonda i to: "Unaprjeđenje kvalitete pravosuđa kroz jačanje kapaciteta zatvorskog i probacijskog sustava te sustava za podršku žrtvama i svjedocima" i „Daljnje unaprjeđenje kvalitete pravosuđa kroz nastavak modernizacije pravosudnog sustava u Republici Hrvatskoj“. U okviru prvog smo financirali specijalistički studij supervizije za 5 probacijskih

službenika, organizirali smo različite edukacije za probacijske službenike te sve urede opremili novim all-in one računalima, a u okviru kojeg smo omogućili edukaciju za 7 probacijskih službenika iz područja realitetne terapije, u suradnji sa Studijskim centrom socijalnog rada napravili istraživanje stope recidivizma, educirali službenike iz područja pružanja prve pomoći te sprečavanja širenja zaraznih bolesti, te organizirali radionice u cilju unaprjeđenja i ujednačavanja profesionalne prakse pojedinih kategorija službenika. Završili smo i dva Erasmus + projekta u okviru koji smo napravili iskorak u primjeni VR tehnologije u edukaciji službenika te omogućili dijelu pohađanje edukacije Core Correctional Skills u Barceloni. Nastavili smo s provedbom aktivnosti u okviru projekta „Jačanje zaštite ljudskih prava i javne sigurnosti kroz unaprjeđenje kapaciteta probacijske službe“ financiranog iz Norveškog financijskog mehanizam 2014. – 2021. U okviru ovog projekta uredili smo probacijske urede Osijek, Rijeka, Split, Bjelovar i Sisak te pripremili natječajnu dokumentaciju za uređenje probacijskih ureda Zagreb II i Varaždin. Sve urede, koji su za to imali potrebu, opremili smo novim namještajem te čajnim kuhinjama. Uspjeli smo također napokon pronaći novi prostor za potrebe Probacijski ureda Zadar koji ćemo nadam iduće godine urediti i službenicima osigurati primjerene radne uvjete. Uz ulaganje u poboljšanje materijalno tehničkih uvjeta u probacijskim uredima radili smo i na unaprjeđenju alata koje u svom radu sa osuđenima koriste probacijski

prosinac 2023.

Sadržaj

Uvodna riječ	1
Još događanja u probaciji tijekom 2023.	3
Probacija u brojkama	4
Novi službenici u probaciji	5
Pogled po regijama - Probacijski ured Pula	6
Pogled izvana – osvrt dviju sutkinja	9
Rad za opće dobro – unaprjeđenja u 2023. godini	15
Priručnik za individualni tretmanski rad u probaciji	18
Nekoliko crtica o elektroničkom nadzoru	20
Suradnja službenika zatvorskog i probacijskog sustava na stvaranju procjene za počinitelje kaznenih djela seksualne prirode	24
Pismo Djeda Mraza	25

službenici. S tim u vezi, temeljem natječaja, izabrali smo Studijski centar socijalnog rada za provedbu znanstvene validaciju Sustava procjene počinitelja (SPP). Okupili smo radnu skupinu koja je osmislila „Individualni tretmanski program“ („probacijska kuharica“) koji će probacijski službenici, nakon završetka edukacije, provoditi sa različitim kategorijama osuđenika. Također smo okupili radnu skupinu koja intenzivno radi na izradi instrumenta procjene kojeg ćemo koristiti u radu sa počiniteljima seksualnih kaznenih djela. Organizirali smo regionalne sastanke probacijskih službenika i Središnjeg ureda na probaciju, različite edukacije za službenike, edukacije za suce i državne odvjetnike te uspješno priveli kraju Pilot projekt Roma mentora. U listopadu smo u Opatiji organizirali konferenciju „Međuresorna suradnja, mentalno zdravlje i moderne tehnologije – izazovi moderne probacijske službe“, a uz to smo dijelu službenika omogućili i sudjelovanje na međunarodnim konferencijama. Vjerujem da sve ovo što sam prethodno naveo potkrepljuje moju sliku o uspješnoj godini za probacijsku službu.

Na žalost tijekom 2023. godine probacijsku službu je, putem sporazumnog otkaza, napustilo nekoliko službenika kojima se ovom prilikom zahvaljujem na predanom i profesionalnom radu te im želim puno uspjeha na novim poslovima. Sa zadovoljstvom ističem da smo zaposlili nove službenike za koje vjerujem da će donijeti jednu novu energiju u probacijsku službu te im ovom prigodom želim srdačnu dobrodošlicu.

Nadam se i vjerujem da će naš kvalitetan rad i rezultati koje postizemo u radu sa osuđenima, ali i unapređenju službe kroz različite projekte, biti adekvatno i vrednovan novim zakonom o plaćama koji je u saborskoj proceduri, a prema nacrtu kojeg bi plaće probacijskih službenika trebale značajno rasti.

S tom nadom ću i završiti ovaj uvodnik vjerujući da će se to uistinu i ostvariti.

Na kraju bih iskoristio prigodu da se svim probacijskim službenicima kako u probacijskim tako i u Središnjem uredu zahvalim na predanom i profesionalnom radu i doprinosu ostvarenju misije i vizije naše probacijske službe. Zahvaljujem se također i našim dragim suradnicima: sucima, državnim odvjetnicama, predstavnicima pravnih i fizičkih osoba s kojima surađujemo u izvršavanju probacijskih poslova kao i kolegama iz drugih ustrojstvenih jedinica Ministarstva pravosuđa i uprave.

Svima koji slave želim Čestit i blagoslovljen Božić, a svima sretnu, zdravu i uspješnu 2024. godinu!

Goran Brkić, načelnik Sektora za probaciju

JOŠ NEKA DOGAĐANJA U PROBACIJI TIJEKOM 2023.

U Probacijskoj službi i ove su se godine nizale mnogobrojne aktivnosti, što u okviru redovnih poslova što kao aktivnosti nekoliko višegodišnjih europskih projekata. Dva ESF projekta ove su godine provedena kraju s uspješnim rezultatima i ostvarenim očekivanjima. Međutim nastavljaju se aktivnosti u okviru projekta financiranog sredstvima Norveškog financijskog mehanizma 2014-2021 „Jačanje zaštite ljudskih prava i javne sigurnosti kroz unaprjeđenje kapaciteta probacijske službe“ i Erasmus+ projekt „Virtualna realnost u kontekstu tretmanskih vještina“, te se istovremeno osmišljavaju prijedlozi za nove projekte.

U kontekstu tretmanskih vještina ove smo godine osmislili Priručnik za individualni tretmanski rad u probaciji, koji bi probacijskim službenicima trebao olakšati neposredan rad s počiniteljima koji su uključeni u probaciju, a kojima je potrebna pomoć i vođenje na različitim životnim područjima kao što su komunikacijske vještine, kontrola ljutnje, donošenje odluka, rješavanje sukoba, upravljanje financijama, roditeljstvo i dr.

Napravili smo nove pomake u primjeni elektroničkog nadzora. Uz instaliranje određenog broja elektroničkih narukvica uvjetno otpuštenim osuđenima, službenici su stekli neka svoja prva iskustva a ustrojena je i Služba za elektronički nadzor koja će dalje razvijati primjenu ove mjere.

Priveden je kraju i drugi ciklus supervizije službenika probacijskog i zatvorskog sustava, te sustava podrške žrtvama i svjedocima, koju su provodili službenici Ministarstva pravosuđa i uprave koji su educirani za supervizore psihosocijalnog rada u okviru završenog ESF projekta.

Tijekom ove godine radilo se intenzivno na unaprijeđenu rada za opće dobro kroz različite aktivnosti kao što su: obilasci pravnih osoba na području cijele Hrvatske, sastanci službenica Središnjeg ureda, voditelja probacijskih ureda s pravnim osobama u kojima se izvršava rad za opće dobro i edukacijsko-supervizijske radionice u probacijskim uredima sa svrhom unaprijeđena izvršavanja ove sankcije.

U svrhu što kvalitetnije pripreme zatvorenika za uvjetni otpust ponovo se nakon dulje stanke uslijed epidemije COVID-19 nastavio provoditi Pilot-projekt: Priprema zatvorenika za uvjetni otpust u suradnji zatvorskog sustava i probacijske službe. Od lipnja 2023. godine realiziraju se zajedničke grupne i individualne pripreme zatvorenika za uvjetni otpust u Kaznionici u Lepoglavi, te u Zatvorima u Zagrebu, Bjelovaru i Varaždinu, uz uključenost Probacijskih ureda Zagreb I, Zagreb II, Bjelovar i Varaždin

U okviru Pilot-projekt Poslijepenalna zaštita – zaštita zatvorenika i zajednice aktualno se provodi sveobuhvatno istraživanje u svrhu utvrđivanja kriminogenih potreba u okviru poslijepenalne zaštite zatvorenika koji se otpuštaju iz zatvorskog sustava na područje Grada Zagreba. U provođenje istraživanja uključeni su predstavnici Središnjih ureda za probaciju i zatvorski sustav, sve kaznionice i zatvori, Probacijski ured Zagreb I, Zavod za socijalni rad, Služba Grada Zagreba s podružnicama te prof. dr. sc. Irma Kovčo Vukadin sa Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

U svibnju, u Turopoljskom Markuševcu, realiziran je Team Building u okviru kojeg je sudjelovalo 8 službenika Središnjeg ureda zatvorskog sustava i 6 službenika Središnjeg ureda probacijskog sustava, uz sudjelovanje p.o. ravnatelja Uprave za zatvorski sustav i probaciju.

U studenom je realizirano predavanje „Nove droge-novi izazovi“, kojemu su neposredno nazočili predstavnici Središnjih ureda zatvorskog i probacijskog sustava, Centra za izobrazbu, Kaznionice u Lepoglavi i Zatvora u Zagrebu, koordinatori za problematiku ovisnosti iz svih probacijskih ureda, dio službenika iz Probacijskih ureda Zagreb I i Zagreb II, predstavnici sa Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Županijskog suda u Zagrebu, Državnog odvjetništva, Zavoda za socijalnu skrb i nevladinog sektora. Ujedno je realiziran i godišnji sastanak Središnjeg ureda za probaciju i koordinatora za problematiku ovisnosti o drogama iz svih 14 probacijskih ureda.

Probacijski službenici radili su tijekom 2023. godine neposredno na gotovo 6500 predmeta, odnosno sa 3500 osoba uključenih u probaciju izvršavajući svoju misiju i radeći na smanjenju rizika od novih kaznenih djela i povećanju sigurnosti zajednice

PROBACIJA U BROJKAMA

Za razdoblje od 1. siječnja 2023. do 16. studenoga 2023. statistika je sljedeća:

	Zaprimljeno	Završeno	u radu na dan 16.11.2023.
broj predmeta ukupno	2991	2814	3466
broj predmeta rada za opće dobro	597	665	1699
broj izvješća za suce izvršenja, sud, državnog odvjetnika i zatvorski sustav	1299	1185	120
broj predmeta uvjet- nog otpusta	283	295	164
broj predmeta uvjetne osude sa zaštitnim na- dzorom/sigurnosnom mjerom/posebnom obvezom	587	437	1423
broj predmeta izvršavanja obveza po državnom odvjetniku	86	74	47
broj predmeta nadzora zatvorenika tijekom prekida izdržavanja kazne zatvora	22	29	4
broj predmeta nadzora zatvorenika tijekom korištenja pogodnosti	117	129	9

Kludija Sabljak, Središnji ured za probaciju

NOVI SLUŽBENICI U PROBACIJSKOJ SLUŽBI

Tijekom 2023. probacijskoj službi su se pridružili:

Vedrana Navratil Bakić,
Probacijski ured Rijeka

„Nakon 15 godina rada u javnoj upravi, točnije, u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje Područna služba Rijeka, došla sam do prekretnice : prihvatiti načelničko mjesto i ostati u poznatim „vodama“ do mirovine ili pokušati realizirati davnu želju: raditi u Probacijskom uredu Rijeka.

Prevagnula je druga opcija i na moje oduševljenje, nakon inicijalnog , vrlo ugodnog razgovora sa voditeljicom ureda Tatjanom Smolić-Ročak i obavljenog intervjua sa načelnikom Sektora Goranom Brkićem, uslijedio je povratni poziv voditeljice. S druge strane slušalice Tatjana je rekla : „Čestitam, buduća kolegice“.

Iako u ljetno doba, van svih mojih očekivanja, premještaj je realiziran u rekordnom roku i već prvog dana srpnja ove godine stigla sam na novo radno mjesto, višeg stručnog savjetnika u PU Rijeka. Ova 4 mjeseca proletjela su mi u trenu, budući je sam posao ispunio sva moja očekivanja, a mali kolektiv i vrlo složna i ugodna atmosfera u istom nadmašili su ista. Veselim se novim izazovima i radnim zadacima, a slobodno vrijeme provodim u krugu najuže obitelji- supruge, 10-godišnje kćeri, psa Bože i mačka Đure te u "malom krugu velikih ljudi". I za kraj predstavljanja, da ne odmaknem previše od izabrane grane prava, u slobodno vrijeme najradije pogledam dobru krimi seriju i pročitam knjigu istog žanra.“

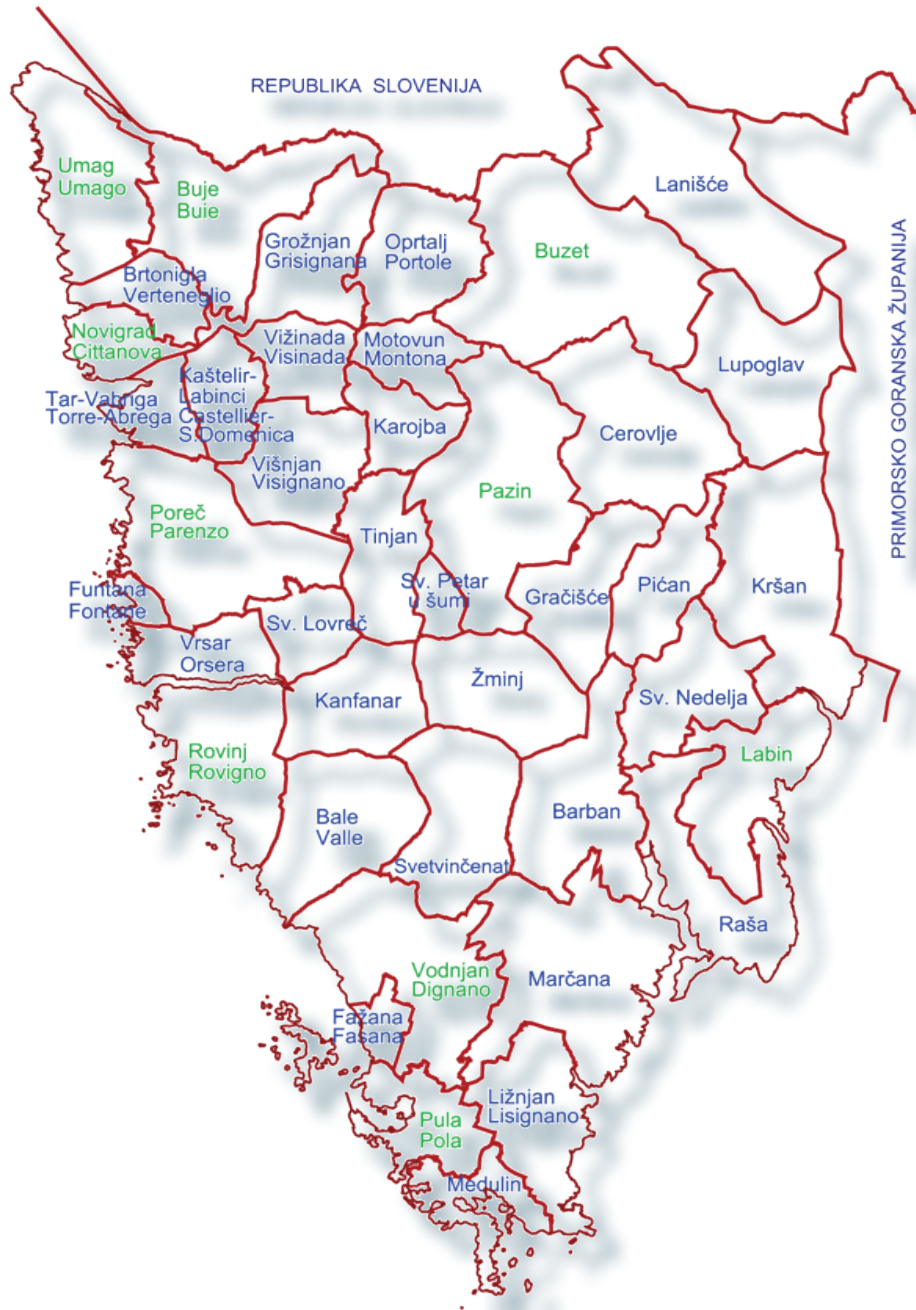
Vedrana Navratil Bakić, viši stručni savjetnik, Probacijski ured Rijeka

Mia Sušac, Probacijski ured Varaždin
Domagoj Kolačko, Probacijski ured Zagreb II
Marina Štrk, Probacijski ured Zagreb I.

POGLED PO REGIJAMA - PROBACIJSKI URED PULA

Probacijski ured Pula svoja vrata otvorio je 18.4.2011.g. i nadležan je za područje Istarske županije. Istarska županija najzapadnija je hrvatska županija koja uključuje najveći dio Istarskog poluotoka (2820 od 3120 četvornih kilometara hrvatskog dijela Istre). Upravno sjedište županije je Pazin. Sastoji se od 10 gradova i 31 općine.

Ranije se ured nalazio na adresi Danteov trg 3 u Puli, u prilično neodgovarajućem prostoru (osim za golubove i insekte svakojake vrste) u potkrovlju austrougarske zgrade. No i tada kao i danas naš ured odiše pozitivnom atmosferom, koja se često prenese i na naše osuđenike, a dokaz tome je njihovo sasvim drugačije i pozitivno iskustvo s probacijskom službom od iskustava s drugim institucijama.

Naš stari ured izgledao je ovako:

Ali mi smo ga znali pretvoriti u lijepo mjesto susreta :-)

Na samom početku u uredu su bile zaposlene samo tri djelatnice – Jasminka Kubaj kao referentica, Nikolina Močinić kao voditeljica Ureda i Jasna Juričić kao probacijska službenica. Kako su prolažile godine, dolazilo je do izmjena u našim redovima te od 2014. naš ured raste sa probacijskim službenicima, te danas brojimo sveukupno 6 djelatnika, naša voditeljica ureda je Antonela, tri probacijske službenice i jedan probacijski službenik – osim „starih“ probacijskih snaga kolegica Nikoline i Gordane, tu su Natalija i Tomislav koji rade na pola radnog vremena i dijele sobu. Neizostavan član probacijskog tima je od samog početka kolegica Jasminka, stručna referentica koja je tu u svakoj potrebi te svojim životnim i probacijskim iskustvom podupire kolege.

Naš probacijski tim

Natalija i Tomislav

S vremenom se sve više isticala potreba za promjenom prostora te je konačno 2019 g. pronađen i uređen novi prostor te se probacijski ured preselio na novu pulsku lokaciju, na adresi Rovinjska 16, gdje se i danas nalazi. Za razliku od prethodnog prostora, ovdje je ulaz u probacijski ured neposredno s ulice i lijepo ga ističe mediteransko bilje. Iako malen, prostor Ureda je optimalno iskorišten te svaka kolegica ima svoju sobu za rad. Osim pet soba za djelatnike, u uredu je i mini čekaonica u kojoj nas čuva i za nas i naše „goste“ brine zaštitar Massimo. Tu je smještena i gigant kopirka bez koje je naš rad nezamisliv (što se nedavno i osjetilo).

Ured ima i malo (zatrpano) skladište u koje stane baš sve, kao i lijepi prostrani sanitarni čvor. Također, našlo se mjesta i za malenu, ali slatku kuhinjicu u kojoj se svako radno jutro kuha kava, Gordanin čaj i uz marendicu vode „naši“ razgovori.

Probacijski ured Pula redovito sudjeluje u aktivnostima lokalne zajednice te je prepoznat kao važan faktor te iste zajednice a koji je vidljiv kroz suradnju te odaziv na naše aktivnosti u zajednici.

Tradicionalno održavanja sastanka sa suradnicima povodom Mjeseca borbe protiv ovisnosti

Mnoge stvari ne bi bile moguće bez podrške našeg Središnjeg ureda te načelnika Sektora koji stoje na raspolaganju kada je to potrebno i na tome im hvala! Tome treba pridodati i druge dionike našeg sustava kao i drugih sustava s kojima surađujemo. Na kraju, vodeći se time da su probacijski sustavi ponajprije nastali iz potrebe humanizacije izvršenja kaznenopravnih sankcija s ciljem smanjenja rizika od recidivizma kroz rehabilitaciju i reintegraciju počinitelja te povećane zaštite javnosti, naš cilj je i suštinski kvalitetnije obavljanje naših probacijskih zadaća kroz poticanje, usmjeravanje, pomaganje i podršku počiniteljima na njihovom putu resocijalizacije kao i savladavanje izazova koje probacijski poslovi nose sa sobom.

POGLED IZVANA – osvrt dviju sutkinja na zajedničke radionice sudaca, državnih odvjetnika i probacijskih službenika

PROBACIJA - jučer, danas, sutra

Probacijska služba kao služba od posebnog interesa Republike Hrvatske svoj rad može uspješno obavljati samo kroz kvalitetnu i dugoročnu suradnju sa ostalim pravosudnim institucijama kao što su državno odvjetništvo i sudovi.

No, prije svega valja se osvrnuti na sada već pomalo zaboravljeni i davni početak trećeg tisućljeća kada su izmjenom Kaznenog zakona uvedene alternativne sankcije u vidu zamjene kazne zatvora do 6 mjeseci radom za opće dobro na slobodi (čl. 54. KZ) i uvjetna osuda sa zaštitnim nadzorom i posebnim obvezama (čl. 70. i 71. KZ), a čije izvršenje je u početku (2001.) predstavljalo veliki problem jer su nedostajali provedbeni propisi. Potom je, u neko, tada skorašnje vrijeme, počela vrlo uspješna provedba alternativnih sankcija i to uz pomoć povjerenika/zaposlenika u Kaznionicama i Zatvorima, što je trajalo sve do ustrojavanja Probacijske službe u RH. Pilot projekt uvođenja Probacijske službe u RH trajao je od 2008. do 2010.g., uz suradnju i podršku Ministarstva pravosuđa RH te Vlade i Ministarstva Ujedinjene Kraljevine (Velike Britanije), koji je uspješno proveden i rezultirao stvarnim ustrojem Probacijske službe u 2011. godini.

Od tada, pa sve do danas, pokazalo se da je Probacijska služba nezamjenjiva u pogledu suporta sudovima i državnim odvjetništvima u nizu primjene pravnih instituta, počev od prethodnog postupka, pa sve do izricanja sankcija, a sada već i u izvršavanju kazne zatvora, odnosno kod uvjetnih otpusta uz elektronički nadzor.

Stoga je tijekom 2023. godine u okviru projekta "Jačanje zaštite ljudskih prava i javne sigurnosti kroz unaprjeđenje kapaciteta probacijske službe" sufinanciranog sredstvima Norveškog financijskog mehanizma 2014.- 2021. održano 5 regionalnih radionica na temu: „Razmjena iskustava i primjeri dobre prakse u suradnji s Probacijskom službom“ na kojima su sudjelovali suci općinskih sudova i zamjenici općinskog državnništva te voditelji i službenici nadležnih Probacijskih ureda.

O iskustvima suradnje s probacijskom službom govorile su sutkinje Marija Balenović s Visokog kaznenog suda Republike Hrvatske te sutkinja Dijana Rizvić s Općinskog kaznenog suda u Zagrebu zajedno s predstavnicima Sektora za probaciju i to načelnikom Goranom Brkićem te voditeljicom Odjela za probacijske poslove Željkom Kontek Maloić kao i voditeljicama regionalnih probacijskih ureda i to Probacijskog ureda Zagreb II Vesnom Zelić Ferenčević, Probacijskog ureda Bjelovar Danijelom Milčić i Probacijskog ureda Varaždin Vesnom Šumiga.

Radionice

U prostorijama Ministarstva pravosuđa i uprave Republike Hrvatske dana 27. ožujka 2023. održana prva regionalna radionica „Razmjena iskustava i primjeri dobre prakse u suradnji s probacijskom službom“ za suce općinskih sudova i općinsko državno odvjetništvo zagrebačkog i drugih područja.

U prostorijama Ministarstva pravosuđa i uprave Republike Hrvatske dana 4. svibnja 2023. godine održana druga po redu regionalna radionica za suce općinskih sudova i općinsko državno odvjetništvo u organizaciji Sektora za probaciju, sa područja grada Zagreba, Siska, Karlovca i drugih područja.

Dana 21. rujna 2023. u prostorijama Regionalnog centra Pravosudne akademije na Županijskom sudu u Osijeku održana je treća regionalna radionica za suce općinskih sudova i državne odvjetnike općinskih državnih odvjetništava s područja Osijeka, Požege, Vukovara i Vinkovaca.

Dana 19. listopada 2023. u prostorijama Hrvatske odvjetničke komore Rijeka održana je četvrta regionalna radionica za suce općinskih sudova i državne odvjetnike općinskih državnih odvjetništava s područja Rijeke, Pule, Gospića i Pazina.

Dana 24. studenog 2023. u prostorijama Regionalnog centra Pravosudne akademije na Županijskom sudu u Varaždinu održana je peta regionalna radionica za suce općinskih sudova i državne odvjetnike općinskih državnih odvjetništava s područja Varaždina, Koprivnice, Čakovca i Bjelovara.

Planirano je održavanje i šeste regionalne radionice dana 9. studenog 2023. u prostorijama Hrvatskog zavoda za socijalni rad Područni ured Split za suce općinskih sudova i državne odvjetnike općinskih državnih odvjetništava s područja Splita, Zadra, Šibenika, Dubrovnika no zbog određenih teškoća, radionica u konačnici nije održana, ali se svakako u budućnosti planira održavanje slične radionice i na tom području.

Radionice koje su održane, uključivale su ukupno, preko 80 sudionika te su provedene u iznimno ugodnoj i konstruktivnoj raspravi o tri instituta koja se manje primjenjuju u sudskoj/državnoodvjetničkoj praksi a u kojima zajednički rad i suradnja probacijske službe i pravosudnih tijela može ostvariti puno bolje rezultate radi ostvarivanja svrhe izricanja i izvršavanja kaznenih sankcija.

Prvi institut i prvi primjer dobre prakse i suradnje suda i Probacije je „kaznena mjera zaštitnog nadzora“ koja je specifična jer sukladno odredbi članka 64. stavku 1. KZ/11 određuje se kad sud ocijeni da je počinitelju potrebna pomoć, vođenje i nadzor nadležnog tijela za probaciju kako ubuduće ne bi činio kaznena djela i kako bi se lakše uključio u društvo. Naime, prema Kaznenom zakonu (Narodne novine broj 125/11, 144/12., 56/2015., 61/15., 101/17., 118/18., 126/19. i 84/21; nastavno KZ/11) osnovne vrste kaznenih sankcija ovisno o svim okolnostima koje utječu na izbor vrste i mjere sankcije i obzirom na svrhu kažnjavanja, su s jedne strane novčane kazne i kazne zatvora a s druge strane uvjetne osude, djelomične uvjetne osude i rad za opće dobro (kao zamjena za novčanu kaznu ili kaznu zatvora).

U kaznenom postupku državno odvjetništvo predlaže a sud izriče sankcije propisane Kaznenim zakonom i to najčešće koje su se u praksi pokazale kao „osnovne sankcije“ - kaznu zatvora, uvjetnu osudu (u novije vrijeme i djelomičnu uvjetnu osudu) te rad za opće dobro kao zamjenu za kaznu zatvora. Kad sud izrekne ovakve sankcije, optuženik/osuđenik nema nikakvih dodatnih obveza, nema organizaciju, potporu i nadzor nad izvršenjem sankcija (osim na određeni način kod kazne zatvora i rada za opće dobro na slobodi).

Kako je svaki kazneni predmet poseban obzirom na počinitelja, žrtvu, okolnosti i uzroke kaznenog djela te svakom počinitelju treba pristupiti na individualiziran način i kako bi se doista ostvarila svrha kažnjavanja iz članka 41. KZ/11 u smislu izražavanja društvene osude te ostvarenja načela pravednosti s jedne strane te u smislu resocijalizacije počinitelja i sprječavanja recidivizma s druge strane, svakako je korisno i svrhovito primijeniti prema optuženiku i neke dodatne sankcije i mjere propisane KZ/11.

Upravo takve mjere predstavljaju zaštitni nadzor propisan odredbom članka 64. KZ/11 kao i posebne obveze propisane člankom 62. KZ/11 te sigurnosne mjere propisane člancima 68. KZ/11 do 76. KZ/11.

Probacijska služba i poslovi probacijske službe imaju isti cilj i svrhu kao što je propisana svrha kažnjavanja iz članka 41. KZ/11. Isto predstavlja sukladno članku 2. stavku 2. ZOP/18) osim zaštite društvene zajednice od počinitelja kaznenog djela, resocijalizaciju i reintegraciju počinitelja u zajednicu, utjecanjem na rizične čimbenike koji su povezani s činjenjem kaznenih djela. U tom smis-

Iu posebnu ulogu ima Probacija kao služba od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku prilikom izvršenja kaznene sankcije „zaštitnog nadzora“ i to je prvi primjer dobre prakse i suradnje suda i Probacije u ovom radu.

Drugi primjer dobre prakse i suradnje pravosudnih tijela i Probacijske službe, osim poslova izvršenja kazni počiniteljima kaznenih djela po pravomoćnim sudskim presudama (kao što je naprijed naveden zaštitni nadzor) je „odlučivanje po načelu svrhovitosti kaznenog progona protiv optuženika po članku 206.d ZKP/08“ . Radi se o pravnoj situaciji u prethodnom kaznenom postupku kad državno odvjetništvo odlučuje o kaznenom progonu prema počinitelju po načelu uvjetovane svrhovitosti iz članka 206.d ZKP/08. I radi se o pravnom institutu koji je uveden izmjenama ZKP/13 od 4. prosinca 2013. a stupio na snagu 15. prosinca 2013. s dodatnim izmjenama od 2017. (Narodne novine 70/17.) u odjeljku pod naslovom „Odbačaj kaznene prijave po načelu svrhovitosti“ gdje je u članku 206.d stavku 1. ZKP/08 propisano, da državni odvjetnik može, nakon prethodno pribavljene suglasnosti žrtve ili oštećenika, rješenjem uvjetno odgoditi ili odustati od kaznenog progona, iako postoji osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti i za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina ako osumnjičenik odnosno okrivljenik preuzme određenu obvezu.

U istom članku 206. d stavku 1. ZKP/08 opisano je šest obveza koje se mogu odrediti naprijed navedenim rješenjem o uvjetnoj odgodi kaznenog progona te nakon što optuženik izvrši određenu obvezu, državni odvjetnik na temelju članka 206.d stavka 1. ZKP/08 odbacuje kaznenu prijavu.

Nadzor nad izvršenjem izrečenih obveza iz članka 206.d ZKP/08 sukladno članku 10. stavku 1. točki 2. ZP/18 povjeren je Probaciji.

I treći institut koji je svakako primjer dobre prakse i suradnje kaznenih državnih odvjetnika i sudaca s Probacijom, odnosi se na probacijske poslove „izrada izvješća na zahtjev državnog odvjetništva/suda vezano za vrstu i mjeru kaznenopravne sankcije“. Navedeni institut je propisan odredbama članka 10. stavka 1. točke 1. ZP/08 u vezi članka 14. ZP/18 i članka 15. ZP/18 a radi se o zahtjevu državnog odvjetnika/suda da probacija prikupi osobne i sve druge podatke o određenom optuženiku, terenskim izviđanjem, zatim uvidom u dokumentaciju nadležnih tijela i pravnih osoba (Zatvora, Kaznionica, liječnika, poslodavca, Centra za socijalnu skrb, kaznene i prekršajne evidencije) te razgovorom s optuženikom i članovima njegove obitelji te drugim osobama, nakon čega dostavlja državnom odvjetniku/sudu izvješće.

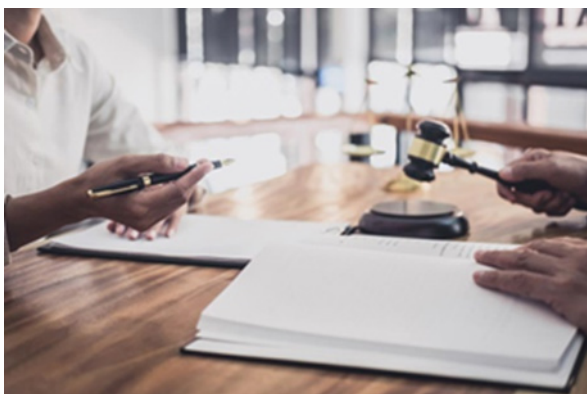
U navedenom izvješću Probacija iznosi sve prikupljene podatke, procjenu kriminogenog rizika i tretmanskih potreba optuženika kako bi državni odvjetnik mogao predložiti a sud izreći odgovarajuću vrstu i mjeru kaznenopravne sankcije.

U državnoodvjetničkoj/sudbenoj praksi, izbor pravedne, svrhovite i prikladne kaznene sankcije je izuzetno bitan i složen zadatak kaznenog državnog odvjetnika i suca a ishod istog, izuzetno je bitan za sve stranke u postupku (državnog odvjetnika i optuženika) te oštećenika kao i cjelokupnu zajednicu. Radi se o odgovornom i složenom procesu odlučivanja, i postoje kazneni predmeti u kojima prijedlog/izbor vrste i mjere kaznenopravne sankcije pojedinom optuženiku nije tako jednostavno odrediti samo na temelju podataka iz spisa predmeta, stručnog znanja i iskustva državnog odvjetnika/suca te dotadašnjoj praksi i to na temelju svih kriterija iz članka 47. KZ/11. Naime, ponekad za takvo odlučivanje nemamo dovoljno podataka a okolnosti slučaja su specifične obzirom na osobu optuženika (ranije neosuđivanost), odnos prema kaznenom djelu (priznanje kaznenog djela, iskreno žaljenje zbog počinjenog) te težinu i posljedice kaznenog djela kao i sve druge okolnosti konkretnog slučaja te stoga niti ne možemo na nedvojben i pouzdan način utvrditi sve olatkotne i otegotne okol-

nosti. U takvim kaznenim predmetima svakako je od velikog značaja pomoć Probacijske službe i tada je svrhovito zatražiti od Probacije izradu izvješća iz članka 14. ZP/18 odnosno 15. ZP/18, koji instituti unatoč dobrim rezultatima, rijetko se primjenjuju.

Na radionicama polaznici su dobili „Razmjena iskustava i primjeri dobre prakse u suradnji s Probacijskom službom“ koji je uključivao teorijski dio, primjere sudskih dopisa i odluka te primjere izvješća probacijskih ureda, a koji bi im trebao biti od koristi u svakodnevnoj praksi. Isto tako za potrebe radionice pripremljene su i prezentacije od strane voditeljica radionica iz područja pravosuđa te od strane voditeljica radionica iz područja probacije. Slikovitost i preglednost prezentacija doprinijeli su svakako kvaliteti radionica.

Zaključci i dojmovi polaznika te voditelja radionicae

Na kraju je za napomenuti da su Probacijski službenici te suci i državni odvjetnici kroz zajedničku raspravu razmijenili iskustva o izvršavanju alternativnih sankcija kazni zatvora u predkaznenom postupku i tijekom rasprave kao i nakon izricanja alternativnih sankcija u pravomoćnim sudskim presudama, kao i o uporabi izvješća o rizičnim čimbenicima i tretmanskim potrebama optuženika od strane Probacijske službe prije predlaganja i izricanja sankcija. Analizom primjera iz prakse i dosadašnje suradnje iznijeli su prijedloge za unaprjeđenje buduće suradnje. Svi sudionici su svojim aktivnim sudjelovanjem u radionici doprinijeli njezinoj kvaliteti te su izrazili zadovoljstvo ovakvim načinom razmjene iskustava.

Slijedeći komentari polaznika najbolje pokazuju uspješnost radionice:

Rijeka: „Izražavala sam dvojbu zašto sam se uopće prijavila na radionicu, nije mi se tema činila zanimljivom i mislila sam da mi to ne treba za moj rad, no sada sam ugodno iznenađena i željela sam da radionica traje i dulje od predviđenog trajanja od tri sata.“

Zagreb: „Pokušao sam primijeniti odredbu članka 15. Zakona o probaciji no čini mi se naziv upitan s stajališta presumcije nedužnosti a to je „izvješće od Probacijske službe o osobnim, obiteljskim i imovnim prilikama okrivljenika, procjenu kriminogenog rizika i tretmanskih potreba radi odluke o vrsti i mjeri kaznenopravne sankcije“ te bi bio bolji naziv bez zadnjeg dijela o kaznenopravnoj sankciji.“

Zagreb: „ Do sada sam produljivala rok za izvršenje rada za opće dobro osuđenima bez detaljnog razmatranja izvješća Probacijskog ureda, no nakon što sam čula tijekom postupka izvršenja rada za opće dobro, uloženi trud probacijskih službenika i dostavu izvješća o neizvršavanju rada za opće dobro nakon iscrpljivanja svih drugih mogućnosti i nakon promjena pravne osobe gdje se taj rad izvršava, slijedeći put ću pažljivije razmotriti navedena izvješća“.

Osijek: „U kratkom vremenu sudske prakse dva puta sam primijenila institut 206d ZKP i to za kazneno djelo lažnog prijavljivanja kaznenog djela i kaznenog djela prijetnje i radi se o korisnim institutima iako bih to trebalo drugačije statistički označiti obzirom da se u izricanje i provođenje alternativnih sankcija uloži znatan trud no na kraju dolazi do rješenja o obustavi kaznenog postupka i manjeg broja bodova za rješavanje predmeta.“

Osijek: „ I ja sam u kratkom vremenu sudske prakse primijenila institut iz članka 206d ZKP/08 i to za kazneno djelo teške tjelesne ozljede izricanjem posebne obveze naknade štete oštećeniku i time je efikasno i pravično riješen tzv. stari predmet“.

Nakon osvrta radionice i pozitivnih komentara polaznika radionica, zaključno je važno napomenuti kako su i sami voditelji radionica bili iznimno zadovoljni organizacijom i kvalitetom provedenih radionica te iskazali spremnost za sličnu buduću suradnju s Probacijskom službom, a što pokazuje i slijedeća slika u neformalnom druženju prije radionice.

I na samom kraju, što reći, osim da sve prethodno ukazuje da Probacijska služba doista može po svom ustrojstvu u velikoj mjeri biti stručni i objektivni „uslužni servis“, kako državnom odvjetništvu u prethodnom kaznenom postupku, tako i sudovima od početka pokretanja kaznenog postupka, pa sve do okončanja postupka, jer se pokazalo da kroz izvješća Probacijske službe i državni odvjetnik i sudac dobiva potpunu sliku o okrivljenikovoj ličnosti, njegovim obiteljskim i životnim prilikama itd. Stoga želimo istaći, pa i potaći sve naše kolegice i kolege u gore navedenim tijelima, da koriste Probacijsku službu u što većoj širini, budući da u istoj postoje educirani i predani djelatnici Probacijske službe, koji će vam na dostavljeni zahtjev odgovoriti i dostaviti sva potrebna stručna izvješća, a sadašnjost, nakon održanih edukacija i radionica, već sada pokazuje da se time u velikoj mjeri doprinosi ekonomičnosti i efikasnosti kaznenih postupaka.

*Marija Balenović, sutkinja Visokog kaznenog suda RH
Dijana Rizvić, sutkinja Općinskog kaznenog suda u Zagrebu*

RAD ZA OPĆE DOBRO – UNAPRJEĐENJA U 2023.

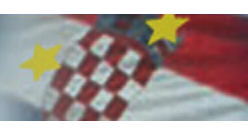
Tijekom ove godine, Središnji ured, Odjel za probacijske poslove intenzivirao je aktivnosti vezano uz izvršavanje rada za opće dobro, kao najbrojnije alternativne sankcije. Svrha provedenih aktivnosti je bila stjecanje kompleksnijeg uvida u način izvršavanja rada za opće dobro i prostora za unaprjeđenje izvršavanja ove sankcije, na područjima svih probacijskih ureda. Do trenutka pisanja ovog prikaza nisu završene sve planirane aktivnosti (biti će do kraja prosinca), te ne raspoložemo cjelokupnim podacima i zaključcima. No svakako je vrijedno prikazati što je rađeno, s kojim ciljevima i kojim preliminarnim zaključcima.

Obilasci pravnih osoba na području cijele Hrvatske

Krajem protekle i tijekom 2023. godinu, službenice Odjela bile su u obilasku pravnih osoba s kojima probacijska služba surađuje u svim županijama na poslovima izvršavanja rada za opće dobro. Ciljevi obilazaka bili su: stjecanje dodatnih informacija o djelatnosti i poslovima pravnih osoba kroz neposredan uvid na terenu, nadzor postupanja i vođenja dokumentacije te jačanja suradnje. U razgovoru s njihovim predstavnicima, službenice su upoznate s radom svake od pravnih osoba i posebno poslovima na kojima rade osuđenici upućeni na rad za opće dobro, dosadašnjim iskustvima, te suradnjom s probacijskim uredima. Učinjeni su uvidi u Evidencije o izvršenim satima, te dodatno ukazano na važnost ažurnog i točnog vođenja evidencije te postupanja sukladno Protokolu o suradnji. Značajniji propusti u vođenju Evidencije nisu uočeni niti kod jedne pravne osobe, no bilo je manjih na koje im je ukazano uz dodatna pojašnjenja. Predstavnici s kojima smo razgovarali većinom su senzibilizirani za rad s ovom populacijom te iskazuju većinom pozitivna iskustva. Kao najčešće poteškoće s kojima se suočavaju ističu teškoće planiranja i organiziranja rada kada osuđenici ne poštuju dogovore i ne slijede dogovorenu dinamiku, pogotovo oni koji imaju dugačak rok izvršavanja određen Rješenjem o upućivanju obzirom na broj sati, pa navedeno koriste kao jedan od argumenta za neredovite dolaske na rad. Sve pravne osobe, bez iznimke, ističu odličnu suradnju s probacijskim službenicima, dostupnost, dobru komunikaciju, te mogućnost da sve eventualne nedoumice i poteškoće odmah rješavaju.

Sastanci službenica Odjela i voditelja probacijskih ureda s pravnim osobama

Sastanci su održani su na području nadležnosti probacijskih ureda, u organizaciji službenica Odjela i voditelja ureda. Svim sastancima prethodili su obilasci pravnih osoba od strane službenica Odjela, te su informacije dobivene tijekom obilazaka inkorporirane u sadržaj sastanka.

Glavni ciljevi sastanka bili su: informiranje predstavnika pravnih osoba o organizaciji probacijske službe u širem kontekstu Ministarstva pravosuđa i uprave te Uprave za zatvorski sustav i probaciju, misijom probacije, svim probacijskim poslovima s naglaskom na izvršavanje rada za opće dobro i dobrobitima ove alternativne sankcije, razmjena iskustava u izvršavanju rada za opće dobro, te nalaženja modaliteta za unaprjeđenje suradnje. Prethodno je svim pravnim osobama poslan online upitnik o dosadašnjim iskustvima i suradnji s probacijskim uredima, čiji rezultati su bili prikazani na svim sastancima uz vođenu diskusiju, te je učinjena evaluacija održanog sastanka. Nakon održavanja svih sastanaka, učiniti će se analiza dobivenih rezultata na oba upitnika. Ono što je za sada poznato je da su predstavnici pravnih osoba, na svim održanim sastancima, procijenili ove sastanke korisnima te izrazili potrebu da se nakon nekog vremena ponovo održe.

Edukacijsko-supervizijske radionice u probacijskim uredima

U svrhu unaprjeđenja tretmanskog rada s počiniteljima kaznenih djela koji su uključeni u probaciju organizirane su edukacijsko-supervizijske radionice za probacijske službenike, a potreba za njima proizašla je kao rezultat istraživanja psihosocijalne klime u probacijskim koje je proveo prof. Boris Hudina.

Kako bi radionice sadržajno bile prilagođene istinskim potrebama službenika svakog pojedinog probacijskog ureda, radionicama prethodio upit temeljem kojeg su uredi dostavljali voditeljicama teme/pitanja/dileme/prijedloge za rad na slučaju itd. za koje su procijenili da im stvaraju dodatan stres u radu, a vezane su uz mjere i sankcije koje su u nadležnosti Odjela za probacijske poslove. Većina tema, u do sada provedenim radionicama, odnosila se na poteškoće u izvršavanju rada za opće dobro i sigurnosnih mjera na području određenog probacijskog ureda. Većina ureda navodi velika ograničenja u izboru pravne osobe i načine provođenja sankcije kod određenih kategorija osuđenika (npr. ovisnici, pripadnici romske manjine, osobe s teškoćama kretanja ili s teškim kroničnim bolestima). Nadalje, probacijski službenici naveli su negativne posljedice za daljnje izvršavanje rada za opće dobro u predmetima u kojima je poslano izvješće o neizvršavanju, a osuđenici su odlukom suda upućeni da nastave s izvršavanjem sankcije. Zajednički benefit provedenih radionica, koji je jasno izrečen od svih sudionika, je jačanje suradnje između probacijskih službenika i službenica Središnjeg ureda. Službenice Odjela imale su priliku detaljnije se upoznati s radom probacijskih službenika na terenu, kao i bolje razumjeti poteškoće s kojima se suočavaju.

Nakon realizacije radionica u svim probacijskim uredima, biti će provedena i online evaluacija.

Istovremeno s istaknutim aktivnostima Odjela, održane su regionalne radionice za suce kaznenih odjela općinskih sudova i državnih odvjetnika vezano uz izricanje sankcija i mjera u zajednici koje se izvršavaju u probacijskoj službi. Radionice su se sadržajno djelomično odnosile i na izvršavanje rada za opće dobro. Kroz izlaganja i diskusiju, prezentirana su i detaljno objašnjena iskustva, ali i konkretne poteškoće koje su iskazane kao relevantne prvenstveno u edukacijsko-supervizijskim radionicama s probacijskim službenicima, s naglaskom na one vezane uz suradnju sa sudovima i državnim odvjetništvom. Posebno je istaknuto izricanje rada za opće dobro teško uputivim osuđenima i odluke sudova nakon zaprimanja izvješća o neizvršavanju.

*Željka Knotek Maloić,
voditeljica Odjela za probacijske poslove*

PRIRUČNIK ZA INDIVIDUALNI TRETMA NSKI RAD U PROBACIJI

Ideja za pisanjem priručnika razvila se tijekom istraživanja koje je provedeno u svrhu analize psihosocijalne klime u probaciji u okviru kojeg je dio probacijskih službenika iskazao potrebu za stručnom podrškom u oblikovanju individualnih tretmanskih susreta s osuđenima. Česti komentari probacijskih službenika bili su da se u svakodnevnom radu susreću s vrlo raznolikom problematikom iz različitih područja života osuđenika, te da svaki probacijski službenik radi snalazeći se na svoj način. Postavilo se pitanje kako unaprijediti i ujednačiti tretmanski rad s osobama uključenim u probaciju, kako bi on bio učinkovitiji i svrsishodniji za probacijske službenike, ali i za počinitelje koje probacijski službenici svojim stručnim znanjem i vještinama pokušavaju odvratiti od činjenja kaznenih djela.

U traženju odgovora formirana je radna skupina, sastavljena od 16 službenika Središnjeg i različitih probacijskih ureda, koji su bili posebno motivirani doprinijeti unaprjeđenju probacijske prakse kroz oblikovanje Priručnika za individualni tretmanski

rad u probaciji. Rezultat višemjesečnog rada ove skupine bila je izrada priručnika koji bi probacijskim službenicima pomogao u provođenju tretmanskih intervencija u različitim područjima života počinitelja uključenih u probaciju. Naime, poznato je da ciljane intervencije vode u učinkovitu promjenu ponašanja počinitelja, koja doprinosi smanjenju vjerojatnosti recidivizma i to kroz promjenu mišljenja i ponašanja, promjenu neadekvatnih načina reagiranja, promjenu kriminalnih načina razmišljanja kao i formiranje pozitivnih obrazaca ponašanja.

Priručnik obuhvaća jedanaest tretmanskih područja s kojima se probacijski službenici najčešće susreću u radu s osobama uključenim u probaciju, a odnose se na područja života počinitelja koje uključuju životne ili socijalne vještine koje su često nedovoljno ili neadekvatno razvijene kod počinitelja kaznenih djela. Cilj ovakvog tretmanskog rada je steći i unaprijediti socijalne vještine osoba uključenih u probaciju kako bi se poboljšala kvaliteta njihovog života i osoba iz njihovog socijalnog okruženja, a posredno smanjila i vjerojatnost ponovnog počinjenja kaznenog djela.

Priručnik nudi strukturirani pristup svakom od 11 tretmanskih područja razrađenih je kroz 37 individualnih tematskih susreta. Svako područje može se obrađivati zasebno, ali se mogu i međusobno kombinirati i nadopunjavati tijekom rada s počiniteljem. Svako područje je razrađeno u više susreta, pri čemu svaki susret ima istu strukturu.

Za svaki susret definirani su ciljevi koji se tim susretom nastoje ostvariti, zatim ishodi koji govore što će počinitelj nakon susreta znati ili moći. Također je za svaki susret naveden radni materijal potreban za teme koja se obrađuje u interakciji s počiniteljem, te kako se probacijski službenik mogao jednostavnije i brže pripremiti za susret s počiniteljem.

U Priručniku su obrađena slijedeća područja rada:

- motivacija za promjenom
- odgovornost
- komunikacijske vještine
- sukobi
- donošenje odluka
- emocije i kontrola ljutnje
- stres
- empatija
- traženje zaposlenja
- roditeljske vještine
- upravljanje financijama.

Ključni preduvjet za uspješan individualni tretmanski rad je uspostavljanje suradničkog odnosa s počiniteljem i jasno definiranje uloga u toj vrsti suradnje što Priručnik posebno naglašava

Iako probacijski službenici u svom neposrednom radu s osuđenikom ne moraju prolaziti sve sadržaje Priručnika, već biraju područja u skladu s njegovim potrebama i prioritetima, ipak je preporuka da se, na početku rada sa svakim počiniteljem, obrade sadržaji svih susreta u području Motivacije za promjenom, kako bi se uspostavio tretmanski odnos s počiniteljem, procijenio osuđenikov kapacitet za promjenu i smanjio potencijalni otpor prema promjeni.

Dijana Todosiev, Središnji ured za probaciju

NEKOLIKO CRTICA O ELEKTRONIČKOM NADZORU...

Elektronički nadzor se dulje vrijeme spominje unutar zatvorskog sustava, a posebno probacije. Tijekom 2017. godine realiziran je prvi pilot projekt uvođenja elektroničkog nadzora kod osoba na uvjetnom otpustu. Uspješno završen, ovaj projekt je pokazao smjer i načine provedbe u budućnosti.

Zakonodavni okvir

Oslanjajući se na prijašnje modele uporabe elektroničkog nadzora kod osoba koje su u kućnom pritvoru, zaključeno je kako se nije ova mjera niti izricala, ali Pravilnik o uvjetnom otpustu uz elektronički nadzor (NN 78/2022 od 6. srpnja 2022. godine) otvara priliku primijeniti prijašnja iskustva uz novu opremu za elektronički nadzor tijekom ljeta 2022. godine.

Trenutno je u izradi i Pravilnik o istražnom zatvoru u domu uz elektronički nadzor, pa tako implementacija elektroničkog nadzora ima još jedan dodatni zamah u primjeni na području Republike Hrvatske.

Upoznavanje s opremom

Oprema je prezentirana zainteresiranim službenicima probacije i službenicima Ministarstva Pravosuđa i uprave Republike Hrvatske tijekom lipnja i srpnja 2022. godine. Prednosti i nedostaci opreme su upućivali na to da se elektronički nadzor može primijeniti na širokom području RH uzimajući u obzir i potrebe za dodatnim resursima po pitanju prostora, opreme i zaposlenika.

Uloga probacije u implementaciji elektroničkog nadzora

Već krajem 2022. godine Županijski sud u Splitu je počeo izricati mjeru uvjetnog otpusta uz elektronički nadzor, da bi se sve nastavilo i početkom 2023. godine. Najveći teret implementacije elektroničkog nadzora je preuzela probacijska služba. Probacijska služba, uz dotadašnje probacijske poslove preuzela je i poslove vezano uz elektronički nadzor, što je u pravilu i bilo iskustvo europskih kolega.

Odlukom Ministarstva pravosuđa i uprave Republike Hrvatske, Služba za elektronički nadzor postaje zasebna služba u pod okriljem Uprave za zatvorski sustav i probaciju, koja blisko surađuje s Probacijskom službom vezano uz elektronički nadzor.

Zanimljivosti

Rano je govoriti o brojkama i specifičnim situacijama u dosadašnjem iskustvu primjene EN-a, ali svakako u vremenu manjem od godinu dana, probacijski službenici i Služba za elektronički nadzor su stekli vrijedno iskustvo.

Utvrđeni su načini komunikacije i redosljed radnji od zahtjeva za izvješćem sucu izvršenja do same instalacije opreme na adresi osuđenika. Ukratko, sudac izvršenja zatraži izvješće od probacijskog ureda koji ujedno provjeri i mogućnost instalacije opreme za elektronički nadzor, ukoliko to sudac izvršenja zatraži. Izvješćem probacijskog ureda, sudac izvršenja se informira o okolnostima u domu zatvorenika vezanim za eventualno odobrenje uvjetnog otpusta uz elektronički nadzor. Po otpustu zatvorenika iz kaznionice ili zatvora, rješenjem suca izvršenja određene su i posebne obveze, a jedna od njih je u pravilu javljanje probacijskom uredu. Probacijski ured u suradnji sa službom za elektronički nadzor dogovora nazočnost osuđenika na adresi koja je određena u Rješenju o uvjetnom otpustu. Istodobno Služba za elektronički nadzor priprema opremu za instalaciju, unosi podatke

u posebnu računalnu aplikaciju kojom se definira raspored kretanja osuđenika i na kraju priprema potrebne obrasce i upute s kojima će upoznati osuđenika. Dio pisane dokumentacije se odnosi i na obvezu preuzimanja, čuvanja i vraćanje opreme za elektronički nadzor. Za razliku od početnih iskustava gdje se zahtjev za izvješćem o odobravanju eventualnog uvjetnog otpusta tražio nekoliko dana prije od drugog izvješća gdje se tražila provjera mogućnosti instaliranja opreme za elektronički nadzor, zamijećen je veliki napredak. Sada probacijski uredi ne idu dva puta u razmaku od nekoliko dana na teren, nego kako je to prije objašnjeno, izvrše kompletan uvid u obiteljsku situaciju i uvjete za moguću instalaciju opreme za elektronički nadzor.

Kako je elektronički nadzor nov za probacijske službenike, tako je bio novina i za same osuđenike koji su svojim ponašanjem doprinijeli iskustvu i razradi finih detalja koje nije bilo moguće predvidjeti na samom početku. Raspolagali smo iskustvima zemalja koje su nam pomogle dati kvalitetan uvid u primjenu elektroničkog nadzora, ali naši prvi koraci u primjeni ovog alata, pokazali su da strana iskustva nisu nije dovoljna precizna i primjenjiva u našim, hrvatskim okolnostima.

Već u prvim instaliranjima opreme je bilo vidljivo, kako sama instalacija elektroničkog nadzora ne smije biti dugotrajan proces na samom terenu. Boravci u obitelji osuđenika dulje od 30 minuta mogu postati nezgodni, a svakako u jednoj mjeri i neprimjereni. Dobrom pripremom i stečenim iskustvom, instalacija opreme sada traje manje od 15 minuta. Dio koji se odnosi na dokumentiranje, ispunjavanjem obrazaca o preuzimanju opreme, fotografiranje instalirane opreme i davanje uputa, usmenih i pisanih, traje ponekad i manje od 15 minuta.

Dakako, prva iskustva u davanju uputa o rukovanju s opremom osuđenima, nose i svoje zabavne strane. Osuđenici, iako su primjereno informirani o funkciji opreme, često puta postavljaju pitanja o funkcionalnosti opreme koja po njihovoj percepciji nadilazi opremu iz akcijskih ili špijunskih filmova. Zanimljiva je ideja da kod nekih osuđenika doista imamo opremu koja je viđena u visokobudžetnim filmovima, a vjerujemo da će i taj trenutak doći.

Ponekad ipak zanimljiviji statistički podaci

Premda je Služba za elektronički nadzor uspostavljena tek od 1. srpnja 2023. godine i još uvijek se nalazimo na samom početku, zahtjevi za izradom izvješća kod uvjetnog otpusta uz elektronički nadzor dolaze skoro svakodnevno i do kraja godine za je očekivati je da ćemo se približiti broju 100.

Važno je napomenuti da je prema podacima s početka studenog 2023. godine, zaprimljeno 84 zahtjeva. Od tog 66% zahtjeva dolazi od Županijskog suda Sisak. Zahtjeve su do sada slali i županijski sudovi Varaždin, Split, Velika Gorica, Zagreb, Karlovac, Zadar i Pula. Trenutno četiri Županijska suda su poslali zahtjev za provjeru okolnosti odobravanja eventualnog uvjetnog otpusta uz elektronički nadzor u tolikom broju da čine 90% svih zahtjeva.

U ovom trenutku nešto manje od polovice zahtjeva je u fazi čekanja izrade Rješenja o uvjetnom otpustu uz elektronički nadzor. Ne treba dodatno pojašnjavati da svaki dan uvjetnog otpusta osuđenika uz elektronički nadzor čini ponaosob uštedu u rasponu od 40 do 50 eura. Ilustracije radi, služba za elektronički nadzor trenutno raspolaže sa 200 kompleta opreme za elektronički nadzor, pa slijedom toga se može lako izračunati da puna funkcionalnost opreme može činiti uštedu zatvorskom sustavu od 8.000 – 10.000 eura dnevno. Ostale kalkulacije možemo prepustiti svakom od nas, ali već ove jednostavne brojke upućuju na potencijale uštede, implementaciju novih tehnologija, povećanje sigurnosti i svakako omogućavanje osuđenim osobama ostvariti svoje poslovne, obiteljske i druge potencijale.

Graf 1. Vrste kaznenih djela počinitelja koji čekaju rješenje o uvjetnom otpustu uz elektronički nadzor

Kada govorimo o samoj provjeri okolnosti na terenu, ono što probacijski službenici tijekom provjere okolnosti za uvjetni otpust čine je i kratka provjera provedivosti elektroničkog nadzora. U ovom trenutku implementacije nastojalo se što više pojednostaviti upute za provjerom okolnosti vezane za elektronički nadzor, pa je bitno provjeriti slijedeće: jesu li plaćeni računi za električnu energiju u zadnja tri mjeseca, postoji li dostupnost signala odabranog operatera, odnosno pokrivenost 4G mrežom od strane Hrvatskog telekoma i koje je pogodno mjesto za instalaciju uređaja u tlocrtu nekretnine gdje će osuđenik boraviti.

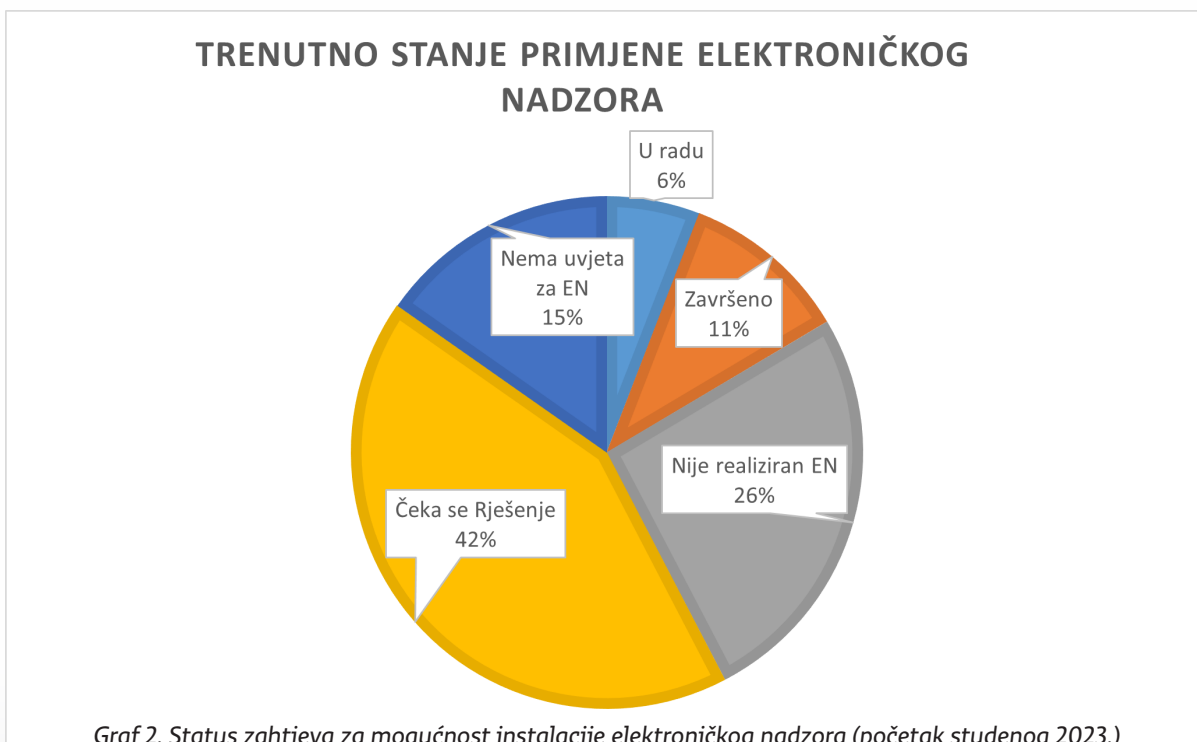
Do sada su probacijski službenici upoznati s opremom, instalacijom i načinom postupanja kod provjere okolnosti. Provedene su edukacije po regijama za sve probacijske službenike te su tako mogli pitati detaljno o drugim aspektima samog funkcioniranja cijelog sustava elektroničkog nadzora.

Kroz nekoliko edukacija, opremom za elektronički nadzor su upoznati i suci izvršenja, državni odvjetnici, policija i druge institucije koje u nekom trenutku participiraju u odlukama vezanim za uvjetni otpust i određivanje istražnog zatvora u domu osuđenika. Kako nije sve jednostavno, a postoji izvjesna razlika u percepciji kako biti na uvjetnoj slobodi što prije, dosadašnje iskustvo je pokazalo znakovite razlike.

Trenutno u većini kaznenih tijela postoji obrazac koji se nudi zatvorenicima u kojem oni svoji potpisom pokazuju spremnost za uvjetnim otpustom uz elektronički nadzor. Do sada je samo jedan zatvorenik odbio elektronički nadzor tijekom uvjetnog otpusta. Možemo to gledati kao jedan zgodan izuzetak od naših uobičajenih pretpostavki. Dio zatvorenika je dubokog uvjerenja da imaju sve uvjete za instalaciju opreme i postavljanje famozne narukvice, nazovimo je „nanogicom“. Međutim, stanje na terenu ukazuje na ogromnu razliku od očekivanja, želje i realiteta. Dio zatvorenika na adresi koja je predložena za uvjetni otpust nema priključak na električnu energiju sa tendencijom da ga neće

ni dobiti, obzirom da je nekretnina ilegalna ili što je bilo u nekoliko situacija, nekretnina svoji konceptom nije predviđena za boravak osoba, pa čak i životinja. Na kraju, logički nije moguće instalirati opremu u stanu iz razloga što je sam stan izuzetno mali po kvadraturi. U stanu živi više odraslih osoba i jednostavno nemaju dovoljno utičnica ili prostora u kojem bi se instalirala oprema, a da pri tome ne bi bila višekratno ometana drugim uređajima ili jednostavno namjerno ili nenamjerno pomicala iz čisto egzistencijalnih pitanja. Grafikon ilustrira trenutni status zahtjeva za mogućnost instalacije elektroničkog nadzora. U ovom trenutku se čeka rješenje za 42% zatvorenika, koji imaju ispunjene uvjete za primjenu elektroničkog nadzora. U radu je trenutno 6% od ukupno zaprimljenih zahtjeva, a uspješno priveden kraju elektronički nadzor kod 13% osuđenika. Četvrtina zatvorenika je uvjetno otpuštena bez primjene elektroničkog nadzora, dok je 15% zatvorenika pristalo na elektronički nadzor, ali nemaju uvjete za primjenu iz egzistencijalnih ili tehničkih razloga.

Oni zatvorenici koji trenutno čekaju rješenje su počinitelji nasilnih kaznenih djela uključujući nanošenje ozljeda, prijetnji te imovinskih kaznenih djela - krađe, teške krađe i razbojništva. Zatim su tu počinitelji kaznenih djela krivotvorenja novaca i dokumenata, te kaznena djela seksualne prirode.

Umjesto zaključka

Elektronički nadzor bi trebao postati sve značajnija mjera unutar zatvorskog sustava i probacije. Prvi pilot projekt uvođenja elektroničkog nadzora kod osoba na uvjetnom otpustu proveden 2017. godine uspješno je pokazao smjer i načine provedbe u budućnosti. Zakonodavni okvir se razvija kako bi omogućio primjenu elektroničkog nadzora u određenim situacijama i ukazuje na potencijalnu primjenu na širem području od, do sada, realizirane. Probacijska služba ima ključnu ulogu u implementaciji elektroničkog nadzora, a nedavno formirana Služba za elektronički nadzor surađuje s Probacijskom službom kako bi osigurala učinkovitu primjenu ove mjere. Iako je još uvijek rano za iznošenje konkretnih brojki i rezultata, probacijski službenici i Služba za elektronički nadzor stječu vrijedno iskustvo u primjeni ove mjere. Sveukupno, elektronički nadzor ima potencijal da postane korisna, učinkovita i ekonomična mjera u sustavu izvršavanja kaznenih sankcija i mjera u Republici Hrvatskoj.

*Robert Bertić,
voditelj Službe za elektronički nadzor*

SURADNJA SLUŽBENIKA ZATVORSKOG I PROBACIJSKOG SUSTAVA NA STVARANJU SUSTAV PROCJENE ZA POČINITELJE KAZNENIH DJELA SEKSUALNE PRIRODE

U sklopu projekta „Jačanje zaštite ljudskih prava i javne sigurnosti kroz unaprjeđenje kapaciteta probacijske službe“, Aktivnost br. 3. “Instrumenti za izvršavanje kazne zatvora i probacijskih mjera” od kolovoza 2023. godine radi se na stvaranju sustava procjene rizičnosti počinitelja seksualnih kaznenih djela.

Iako probacijska služba već dugi niz godina koristi sustav procjene počinitelja (SPP), iskustvo pokazuje da nedostatan za procjenu rizika za počinitelje seksualnih kaznenih djela jer podcjenjuje rizik i ne sadrži pitanja koja se u inozemnoj praksi koriste za procjenu rizika kod počinitelja seksualnih kaznenih djela. Isti problem uočen je i u Velikoj Britaniji te je tamošnji Oasys, stariji brat našeg SPP-a, također modificiran i nadopunjen pitanjima koja su primjenjiva za počinitelje seksualnih delikata i time, primjereniji za procjenu rizika od štete i ponovnog počinjenja kaznenih djela.

Ideja i cilj je, fuzijom već postojećih, validiranih upitnika koji se primjenjuju u inozemstvu, stvaranje sustava procjene rizičnosti počinitelja seksualnih kaznenih djela i priručnika za njegovu primjenu. Probacijski entuzijazam u kombinaciji sa respektabilnim iskustvom kolegica i kolega provode posebni program PRIKIP rezultirao je vrijednom radnom skupinom koju čine Dragica Erceg iz Zatvora u Zagrebu, Jasmina Miler Lisac iz Zatvora u Bjelovaru, Ivica Gašljević iz Kaznionice u Lipovici-Popovača i Saša Morić iz Kaznionice u Lepoglavi, te Matea Sršen, Marina Mirčeta Mikulić i Ester Brašnić iz Probacijskog ureda Zagreb I.

Neposredno iskustvo u radu s počiniteljima seksualnih kaznenih djela naših kolega iz zatvorskog sustava od neprocjenjive je vrijednosti, a njihov trud, volja i nesebično dijeljenje znanja daju dodatnu vrijednost i važnost ovoj suradnji. Marljivo radimo, trudimo se, razmišljamo, diskutiramo i nadamo se do ožujka 2024. godine završiti sustav procjene i priručnik te ga prezentirati službenicima kaznenih tijela i probacijskih ureda.

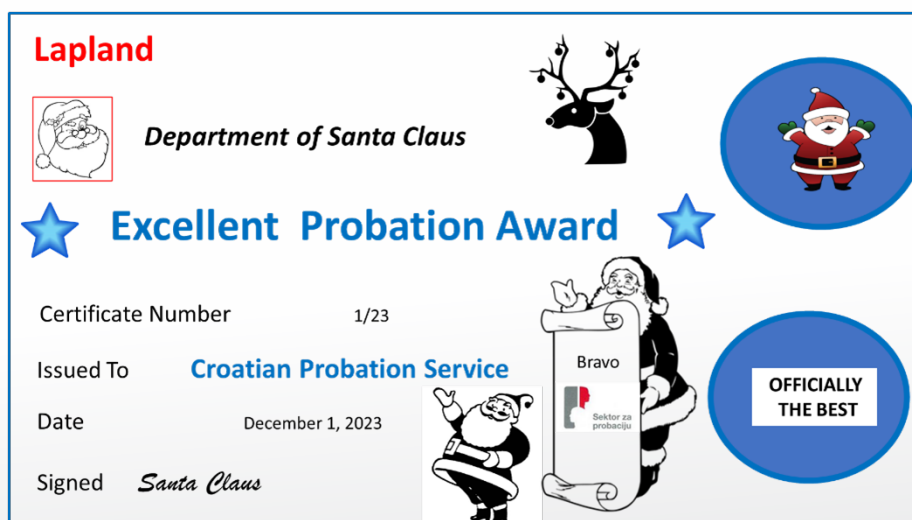
Marina Mirčeta, Ester Brašnić i Matea Sršen, Probacijski ured Zagreb I

KIRJE JOULUPUKILTA PISMO DJEDA MRAZA

Rakas Kroatian koeaikani,
Draga moja hrvatska probacijo,

haluan ilmoittaa teille, että olen vastaanottanut kaikki kirjeenne tähän mennessä ja odotan niitä aina innolla. Luen ne huolellisesti joka kerta ja vasta sitten tontut syöttävät ne SCG (Santa Claus Gives) -sovellukseemme. Onnittelut kaikesta, mitä olet tehnyt tähän mennessä, olen vaikuttunut, ja tiedän myös, että olet saanut CEP-palkinnon CEP:ltä. Yritin auttaa niin paljon kuin pystyin, ja tällä kirjeellä annan sinulle myös joulupukilta kansainvälisen EPA-erikoispalkinnon (Excellent Probation Award) kaikista ponnisteluistasi. Olemme jo syöttäneet sen EPA-hakemukseemme. Hyvin tehty!

javljam da sam dobio sva vaša pisma do sada i da im se uvijek obradujem. Pomno ih pročitam svaki puta i tek onda ih moji patuljci unesu u našu DMD (Djed Mraz Daje) aplikaciju. Za sve što ste dosad napravili svaka čast, ja sam impresioniran, a znam i nagradu CEP Award ste bili dobili. Ja sam se trudio pomoći koliko sam mogao, a ovim pismom vam ujedno dodjeljujem međunarodnu posebnu EPA (Excellent Probation Award) nagradu Djeda Mraza za sav vaš trud. Već smo ju unijeli u našu EPA aplikaciju. Bravo!

Valitettavasti toiveesi suurempaa palkankorotusta ei ole minun tahdostani vaan ylivoimaisesta esteestä ja edelleen kansainvälisessä SIC (Still Indeed Chase) hakemuksessani. Minulle on erittäin tärkeää, että tiedät, että tästä huolimatta ja juuri tämän vuoksi olen työskennellyt sen parissa sinnikkäästi vuosia. Työllistin siihen kaikki kääpiöni tai tontut, jotka juoksevat villiin, keijut lentävät kaikkialla, tontut ovat kaikissa sosiaalisissa verkostoissa, porot sprinteilevät kuin hullut, joten odotan, että siitä jotain varmasti tulee. Tiedätkö, joskus voimani heikkenevät, jäätiköt sulavat, ja tämä Coca Cola pelotti minua, loppujen lopuksi olen vanha. Mutta minussa on edelleen voimaa miljoonia vuosia, älä pelkää! Talvi on saapunut - minun aikani!

Na žalost, vaša želja za većim dodatkom na plaću mi je ne mojom voljom već višom silom i dalje u mojoj međunarodnoj JBG (Još Bome Ganjam) aplikaciji. Jako mi je važno da znate da unatoč tome i upravo zbog toga ustrajno na tome radim godinama. Zaposlio sam na tome sve svoje patuljke ilitiga gnomove koji bjesomučne trče, vile lete posvuda, vilenjaci su na svim društvenim mrežama, sobovi šprintaju naokolo kao ljudi pa očekujem da će i od toga sigurno nešto biti. Znao sam, povremeno mi moći malo oslabe, tope se ledenjaci, a i ova Coca Cola me bila ispreplašila, ipak sam ja u godinama. Ali ima još snage u meni za milijune godina, ne bojte se! Zima je stigla – moje vrijeme!

Lähetän parhaat terveiset teille kaikille ja kaikille kollegoillenne, ajattelen ja tulen ajattelemaan teitä. Svima vama i svima vašima i vašim suradnicima šaljem najljepše pozdrave, mislim i mislit ću na vas.

Hyvää joulua ja onnellista uutta vuotta 2024 !!!

Sretan vam Božić i Nova 2024. godina !!!

Sinun Joulupukkisi

Vaš Djed Mraz

Joulupukkisi

*P.S. Snježana Maloić ja Google-kääntäjä melkein eksyivät käännökseen
Skoro se u prijevodu izgubili Snježana Maloić i Google prevoditelj*